

Hoe speel je Sinterklaas- Kerst en andere liedjes zonder een boek nodig te hebben?

Vooraf

Het verhaal hieronder is bestemd voor pianoleerlingen die nog maar net beginnen met pianospelen. Maar óók voor pianospelers die al jaren les hebben, moeilijke stukken uit boeken spelen maar nooit zelf liedjes op de piano hebben opgezocht en geprobeerd hebben daar een begeleiding bij te vinden. Wie nog moeite heeft om de juiste toetsen te vinden op de piano moet op deze website even kijken bij werkbladen voor leerlingen / toetsennamen.

Voor het spelen van Sinterklaas- en Kerstliedjes maar ook andere (eenvoudige) kinderliedjes is het niet nodig om een boek te kopen. Allereerst omdat het boek dat je als beginner koopt na een jaar alweer te makkelijk is en je weer een nieuw, moeilijker boek moet kopen. Zo blijf je aan de gang.

Bovendien is dit soort muziek ervoor om overal en nergens gebruikt te kunnen worden. En als je ergens bent waar bijvoorbeeld iemand jarig is, Sinterklaas wordt gevierd, of gewoon een kind een liedje wil zingen, dan heb je nooit dat boek bij je. Is dus ook niet nodig. Hieronder zal ik uitleggen hoe je zelf liedjes op de piano kan vinden en waar je rekening mee moet houden zodat het een beetje leuk klinkt.

Je zal merken dat het bijna overal in het verhaal nodig is om je oren (je muzikale gehoor) te gebruiken. Ga er maar van uit dat bijna iedereen dat kan. Bijna alle mensen zijn meer of minder muzikaal. Veel mensen zeggen van zichzelf dat ze niet muzikaal zijn maar écht onmuzikale mensen komen maar heel weinig voor.

Eerste deel

Om te beginnen moeten we het liedje zien te vinden op de piano. Ik zeg altijd maar: als het liedje in je hoofd zit, zit het óók op de piano. Het moet alleen van je hoofd naar de piano. Die eerste stap hoeft niet lastig te zijn. Je moet gewoon ergens beginnen op de piano.

Ik neem als voorbeeld Sinterklaas Kapoentje. Heel veel mensen willen graag op een **C** beginnen. Wie niet weet waar die zit kijkt op het blad toetsennamen dat ik bovenaan noemde. Gewoon doen. In je hoofd hoor je Sinterklaas Kapoentje. Dan moet je bedenken dat er maar *drie* mogelijkheden zijn:

1. De volgende toon is dezelfde
2. De volgende toon is hoger
3. De volgende toon is lager

Bij Kapoentje vanaf C hoor je dan van binnen:

C C D D C A
Sin- ter- klaas Ka- poen- tje

En dan hetzelfde nog een keer want het tweede regeltje “Gooi wat in me schoentje” heeft wel andere woorden maar dezelfde noten. Na schoentje zal je waarschijnlijk een **B** proberen. Dan moet je dus horen dat die noot te hoog is. Je weet (of hoort van binnen) dat na de laatste **A** een hogere noot moet komen. Maar.....de **B** is te hoog! Dan blijft er dus maar één noot over en dat is de **Bes**

Nu doe ik verder niets meer voor en zoek je zelf de rest van het liedje op. Helemaal onderaan dit verhaal zal ik in kleine lettertjes ieder liedje opschrijven. Niet te snel spieken! Eerst zelf proberen.

Je zal merken dat je uiteindelijk als laatste noot een **F** vindt. Maar nu moet je eens proberen mee te zingen met wat je hebt gevonden. Je zal merken dat dat wel een heel somber Sinterklaasfeest wordt.

Het zingt veel te laag. Probeer je het hoger te zingen (voor de liefhebbers: een octaaf hoger) dan wordt het weer te pieperig. Nu komen we er dus achter dat liedjes eigenlijk het beste zingen als ze ongeveer van C tot C lopen. Een toontje hoger en lager mag ook. In pianoboekjes voor beginners staan liedjes vaak zo opgeschreven dat er geen zwarte toetsen in voor komen. Maar dat wil dus niet zeggen dat het lekker zingt. En daar zijn liedjes toch eigenlijk voor.

Dus beginnen we Kapoentje maar eens op een G. En met wat proberen en zoeken komen als laatste noot uit op een C. En zwarte toetsen zijn we niet tegengekomen.

Tweede deel

Nu moet ik toch iets doen wat misschien niet iedereen gedaan heeft: een toonladder spelen. Eigenlijk niet zo moeilijk want iedereen heeft wel eens van **do re mi fa sol la si do** gehoord. Als je dat probeert te spelen vanaf de **C** dan krijg je dus de toonladder van **C**. Waarom hebben we die nodig? Omdat we uit die toonladder de tonen halen die geschikt zijn om als begeleiding te dienen. Vraag even niet waarom, want dat is een lang verhaal, maar het zijn de 1e, 4e en 5e toon van de ladder. Eén van die drie past er *altijd* onder. Weer is het zo dat je zelf moet horen waar één van de drie het beste past.

Dus, zet je linkerhand klaar op de **C, F** en **G**. Pink op de **C** is het makkelijkst. En dan ga je proberen. Het eerste begin staat hieronder. Je ziet dat niet onder iedere noot van het liedje een noot in de linkerhand hoeft. Je kan noten ook laten liggen.

Rechterhand: **G G A A G E**

Linkerhand: **C F C**

Nu verder zelf proberen. Helemaal onderaan staat hoe het zou kunnen. Ik zeg "zou kunnen" omdat er soms wel eens twee mogelijkheden zijn.

Nu gaan we het proberen met een verjaardagsliedje. Lang zal 'ie leven wordt misschien het meest gezongen. Ik zal je wat zoeken besparen en zeggen dat hij op een **F** begint. In Lang zal 'ie leven zitten wat meer sprongen dus soms moet je wat meer zoeken. Maar wees geduldig en denk aan wat ik eerder heb gezegd over de drie mogelijkheden. Hieronder het eerste begin:

F F F F C A A A A F C

Wie veel van muziek speelt merkt nu ook wel dat je zelf ervoor moet zorgen dat je je vingers zó neerzet dat het een beetje "lekker loopt". Vuistregel is eigenlijk dat je zoveel mogelijk noten achter elkaar kan spelen zonder een vinger te verzetten of rare bokkenspringen te moeten maken. In dit geval zou je het best met een derde (middel)vinger kunnen beginnen. Dan kan je tot en met de voorlaatste **F** in het voorbeeld achter elkaar doorspelen. Pas bij de laatste **C** moet je je hand verzetten. In dit geval naar een vierde (ring)vinger.

Wel, uiteindelijk kom je dan op de laatste noot terecht en dat is een **F**. En nu komen we de toonladder weer tegen. Je gaat proberen de toonladder van **F** te spelen. In het liedje zal je al wel hebben gemerkt dat er weer een **Bes** in voorkomt. Die zit dus ook in de toonladder. Je kan het omkeren: bijna alle muziek die wij kennen is van toonladders gemaakt. De **Bes** komt niet in de toonladder voor omdat hij in het liedje zit maar de **Bes** komt in het liedje voor omdat hij in de toonladder zit. Doordenkertje....

Je neemt nu weer de 1^e, 4^e en 5^e noot van de ladder: de **F, Bes** en de **C** en gaat proberen die met de linkerhand erbij te spelen.

Probeer op dezelfde manier te spelen:

- Daar wordt aan de deur geklopt. Staat in **D**, begint op **A**
- Hoor de wind waait door de bomen. Staat in **F**, begint op **C**
- Slaap, kindje slaap. Staat in **D**, begint op **Fis**

Derde deel

Wie wat meer gevorderd is merkt al gauw dat één noot rechts en één noot links toch wat kaal klinkt. Daarom gaan we eens wat beter naar die drie noten in de linkerhand kijken. Eigenlijk zijn dat de onderste noten van een akkoord of, in dit geval, een drieklankⁱ. Ik neem weer als voorbeeld Kapoentje. Hoe maken we nu van de **C** een akkoord? Je neemt de 1e, 3e en 5e toon van de toonladder (in dit geval C) en dat levert op: **C E G**. Let op, er zit dus tussen iedere noot van het akkoord één noot van de ladder. Zo vinden we ook het akkoord op F: **F A C**. en dus op G: **G B D**.

Als je in plaats van de losse noten **C**, **F** of **G** de akkoorden speelt klinkt het al veel voller. Maar het gaat wel gauw een beetje “log” klinken. Vooral als je de akkoorden te laag op de piano speelt. Beter is het om er maar meteen aan te wennen dat je met je rechterhand noten van het akkoord meespeelt. Dat zou er dus zó uit kunnen zien:

Rechterhand: **G G A A G E**
E E F F E C

Linkerhand: **C F C**

Je ziet dat het akkoord niet altijd compleet hoeft te zijn. Bij het F-akkoord ontbreekt de **C**. Op deze manier kan je bijna het hele Kapoentje doorspelen. Alleen bij het laatste akkoord kan je rechts niet een **A** onder de **C** spelen. Dat klinkt niet. Dan speel je een noot die wel in het akkoord zit: een **G**. of je speelt alleen een **C**.

Vanaf dit punt kan je eigenlijk alle liedjes op deze manier uitwerken. Wat je er precies mee uithaalt, daar kan ik geen regels voor maken. Dat hangt van je eigen fantasie af en hoeveel je op de piano al allemaal kunt.

Vierde deel

Er is nog één belangrijk punt. Als je een liedjes wilt spelen waarbij anderen moeten meezingen dan moeten de zangers wel weten op welke toonhoogte ze moeten beginnen. Je kan wel zomaar beginnen met spelen maar grote kans dat het begin een warboel wordt. Dus maken we een kleine inleiding, een intro. Dan kan heel eenvoudig blijven. Bijvoorbeeld het laatste regeltje spelen. Daarna weet iedereen meestal wel om welk liedje het gaat én op welke hoogte ze moeten beginnen.

Succes ermee!

Hieronder de uitgewerkte voorbeelden:

Sinterklaas Kapoentje:

Rechterhand: **G G A A G E G** **G G A A G E** **F F F D F F A G F E D C**
 Linkerhand: **C F C** **C F C** **G** **F** **G C**

Lang zal 'ie leven:

F F F F C A A A A F C C C D C Bes A G G G C Bes A Bes C D Bes A G F
F Bes C F Bes F C F

ⁱ Wie iets afweet van het symbolenschrift kijkt op een andere manier naar akkoorden. Bij het symbolenschrift geef je een akkoord weer door letters, eventueel aangevuld met cijfers. Maar dat is een andere manier van kijken dan hier het geval is. Hier worden de akkoorden gevonden vanuit de toonladder. Wie meer over het symbolenschrift wil weten kan op de pagina werkbladen kijken naar het file “akkoordsymbolen”. Symbolen worden vooral gebruikt in populaire- en jazzmuziek. Maar ook in liedboekjes met kinderliedjes zie je ze wel staan.